

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Våren 2015

Sektionen för lärande och miljö

Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i fritidshem

”Vi har mycket utomhuspedagogik men vi tänker inte på det”

En studie om fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem.

Författare

Bektas Caliskan

Handledare

Madeleine Arenhill Beckman

www.hkr.se

”Vi har mycket utomhuspedagogik men vi tänker inte på det”

En studie om fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem.

Abstract

Syftet med studien är att studera fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem. I studien har det använts av kvalitativa intervjuer och frågeformulär där fenomenografi används som perspektiv för att fånga pedagogers olika uppfattningar om lärande utomhus.

I **resultatet** har det förekommit att lärande sker i olika former bland annat ute i naturen, tematisk, i leken och att lärandet utomhus främjar olika förmågor hos barnen. Studien visar att lärande utomhus är obegränsad och att det lärande sker ständigt ute bland annat i naturen, i leken, individuellt så som socialt.

Ämnesord: lärande, fritidshem, utomhus, fritidspedagoger, utomhuspedagogik, utomhusdidaktik, Outdoor Education

Innehållsförteckning

Abstract	1
Förord	5
1. Inledning och bakgrund.....	6
1.3 Problemformulering och syfte.....	7
2. Litteraturgenomgång	8
2.1 Utomhuspedagogik.....	8
2.1.1 Utomhuspedagogik som definition	8
2.1.2 ... och dess (glömda) möjligheter	8
2.2 Forskning om lärande på fritidshemmet.....	9
2.2.1 Informellt lärande på fritidshem.....	10
2.2.2 Individuellt/socialt lärande på fritidshem.....	10
2.3 Tidigare forskning om utomhuspedagogik	11
3. Teoretiskt perspektiv	13
3.1 Ett fenomenografiskt perspektiv	13
4. Metod	14
4.1 Val av metod	14
4.1.1 Intervju	14
4.1.2 Frågeformulär.....	14
4.2 Urval.....	14
4.3 Genomförandet.....	15
4.4 Bearbetning och analys	16
4.5 Etiska ställningstaganden	17
4.6 Metodkritik.....	17

5. Resultat och analys.....	19
5.1 Lärandet sker ute i naturen	19
5.2 Lärandet sker tematiskt/ämnesorienterad.....	20
5.3 Lärandet sker i leken	20
5.4 Lärandet ökar presentation/koncentrationsförmågan	21
5.5 Lärandet främjar hälsan, hjärnan och sinnen	21
5.6 Lärandet skapar gemensamma upplevelser/aktiv deltagande	22
6. Diskussion	23
7. Sammanfattning	25
Referenser.....	26
Bilaga 1: Information till fritidspedagoger.....	29
Bilaga 2: Intervjufrågor till fritidspedagoger	30

Förord

Denna väg har varit tuff att gå, händelser som har varit oundvikliga och faktorer som spelat viktig roll i mitt skrivande men idag står jag här på mina fötter med större tro om en bättre tid och bättre liv i framtiden.

Tack till alla pedagoger som har deltagit i intervjuerna och gjort det möjligt för denna studie att slutföra och vill även tacka alla lärare och klasskamrater som har visat tålamod med arbetet.

Lund den 20 maj, 2015

Bektas Caliskan

<i>Stanna en stund Framför den här huset Ser du flugorna hundratals flugorna på den solvarma gaveln!</i>	<i>Något är alltid i rörelse inte ens under en sekund är alla stilla I kväll ska de flesta dö april är farlig Men stanna en stund, ge dig tid.</i>
Vilostund skriven av Lundkvist, 1977 (Hedberg 2004)	

1. Inledning och bakgrund

Med den här dikten vill jag säga något om hur utomhusmiljön kan ses som en plats för barns lärande. Jag menar att tillämpning, utövande av utomhuspedagogik kan vara ett sätt att skapa lärandetillfälle för barn på fritidshem.

Den här studien handlar om fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem där utomhuspedagogik och dess betydelse för lärandet är en del som studeras. Dessa frågor blev först relevanta efter kursen i utomhuspedagogik på lärarutbildningen, där jag tog del av nya kunskaper, erfarenheter vilket i sin tur väckte mitt intresse för utomhuspedagogik. Intresset blev mer aktuellt efter att jag gick en fristående kurs i utomhuspedagogik, som gav en djupare förståelse för hur naturen kunde användas ytterligare.

I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011) om skolans uppdrag formuleras lärande på följande sätt:

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden och att ge överblick och sammanhang. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet”. (Skolverket, 2011, ss. 9-10)

Ifall det görs en tolkning av styrdokumentet ger det oss en bra bild och tydlig information om hur lärande kan ske utomhus. När jag läser orden främja lärande, olika kunskapsformer, överblick och sammanhang, en helhet så får jag just vad utomhuspedagogik och lärande på fritidshem står för. Lärande i fritidshem oavsett om det är inne eller ute får man kunskap från olika miljöer och det skapas ett sammanhang och det blir en helhet i det man lär.

”Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor.” (Skolverket, 2011, ss. 10)

I allmänna råd för fritidshem (2014) påpekas att det finns

”många möjligheter för lärandet att ske både formellt, informellt och situationsstyrt. En utgångspunkt kan vara att lärande sker ständigt och inte enbart i arrangerade inlärningssituationer. Ett väl fungerande fritidshem kompletterar skolans ofta mer inrutade vardag och erbjuder eleverna möjlighet att själv ständigt upptäcka både omvärlden och den egna förmågan”. (Skolverket, 2014, ss. 14-15)

Miljöns utformning

”har betydelse för elevernas möjligheter att utvecklas” och
”eleverna behöver också ha tillgång till en utemiljö som ger utrymme för olika aktiviteter, lek och rörelse. En god pedagogisk miljö väcker elevernas nyfikenhet, intresse och lust att lära.” (Skolverket, 2014, ss. 18-19)

Dahlgren och Szczepanski (2004) menar att lärandet i utemiljön förenar praktik och teoretisk erfarenhet, genom direkt upplevelse, som kan integreras i naturvetenskap och teknisk kunskap i det utvidgade klassrummet.

Studie syftar till att bidra med kunskap om lärandet utomhus med fokus på utomhuspedagogikens obegränsade möjligheter som ökar, främjar och skapar olika förmågor hos barnen. Denna studie är viktigt för fritidspedagogers yrkesroll för att de kunna reflektera över lärandet som sker utomhus. Som titel menar har många utomhuspedagogik utan att reflektera över sina val som gör.

1.3 Problemformulering och syfte

Syftet är att studera fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem.

2. Litteraturgenomgång

I första delen i litteraturgenomgången kommer det tas upp om utomhuspedagogik i allmänt och i andra delen om lärande på fritidshemmet och slutligen i tredje delen om den forskning som tidigare gjorts inom ämnet, lärande utomhus, nämligen utomhuspedagogik. För att studien har syfte att studera fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem innehåller en stor del om lärandet i fritidshemmet. Lärandet utomhus har även en koppling till utomhuspedagogik och därför finns som en stor del i litteraturgenomgången. Forskare så som Szczepanski, Fägerstam och Hammarsten har studerat utomhuspedagogik ur olika perspektiv vilket har lagt stort fokus på bland annat hur lärare, barn uppfattar utomhuspedagogik och dess betydelse för lärandet på skolan. I litteraturgenomgången kommer det även nämnas resultatet från studierna och forskningarna.

2.1 Utomhuspedagogik

2.1.1 Utomhuspedagogik som definition

Länge har det gjorts försök att definiera vad utomhuspedagogik är. Nationellt centrum för utomhuspedagogik, NCU, har fastslagit en definition, som innebar att:

”utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflektion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer. Utomhuspedagogik är ett tvärvetenskapligt forsknings- och utbildningsområde som bl.a. innebär: att lärandets rum flyttas ut till samhällsliv, natur- och kulturlandskap, att växelspellet mellan sinnlig upplevelse och boklig bildning betonas, att platsens betydelse för lärandet lyfts fram”. (Linköpings universitet, 2015)

2.1.2 ... och dess (glömda) möjligheter

Dalgren (1997) och Hedberg (2004) menar att utomhusmiljön i skolan har oändliga möjligheter där utomhuspedagogik kan användas som metod för att stärka inläringen i alla ämnen och där skolgården bland annat kan vara en plats för reflektion eller en lärobok. Brügge och Szczepanski (2011) och Dahlgren och Szczepanski (2004) tillägger att utomhuspedagogiken knyter samman teori och praktik där det blir lättare att tydliggöra lärandets vad-, hur- och varför-frågor. Dahlgren (1997) menar även att utomhuspedagogiken skapar naturliga aktiviteter som gynnar inläringssituationer där Åkerblom (2004) vidare menar att barnen via sinnen upplever och skapar nya kunskaper. Dahlgren (1997) beskriver att utomhuspedagogik kan utföras på många platser bland annat på skolgårdar, i parker och

trädgårdar. Det kan även äga rum vid besök i en djurpark eller naturreservat. Platserna har koppling till direktupplevelser och har syfte att skapa direktkontakt med materialet och till aktivt deltagande. Dahlgren & Szczepanski (2004) tillägger att många lärare väljer bort att ha undervisning utomhus på grund av olika hinder som de möter som till exempel brist på kunskap på området.

2.2 Forskning om lärande på fritidshemmet

Pihlgren (2013) menar att lärandet på fritidshemmet sker i en process och som sker oavbrutet. Johansson (2011) tillägger att lärandet på fritidshemmet är kopplat till barnens egna handlingar som är oftast spontana och som är beroende på situationer.

I allmänna råd (2007), benämns leken, tematiska arbetsformer och vistelser i utemiljö som exempel som formar fritidsverksamheten. Roglin (2011) menar att verksamheten inom fritidshemmet formas ofta av en struktur där olika ”inne aktiviteter” erbjuds så som spel, bildskapande, datorspel eller olika datorövningar vilket strävar att uppnå lugn och ro, medan så kallad uteaktiviteter har syfte att skapa utrymme för mera ljud från sig. Pihlgren (2013) tillägger att verksamheten i fritidshemmet kännetecknas av sex olika huvudaktiviteter där bland annat utevistelse finns med och som utgör en viktig del av arbetet i fritidshemmet.

2.2.1 Informellt lärande på fritidshem

Johansson (2011) påpekar att lärande i fritidshem sker i informella former vilket sker genom samspel mellan barngrupper och vuxna där de bemästrar sig nya erfarenheter, kunskaper och där de prövar sig fram. Beckman & Rydstedt (2011) tillägger att det informella lärandet utgår från barnens egna erfarenheter där vuxna ska ha ett förhållningssätt som stödjer och främjar barnens lärande. Under den fria tiden på fritidshemmet sker det av fri vilja och där barnens själv styr lärandet. Det informella lärandet har mångfunktionalitet i fritidshemmet. Hansen Orwehag & Mårdsjö Olsson (2011) och Jensen (2011) menar, så som Beckman & Rydstedt, att verksamheten på fritidshemmet oftast är kopplat till vardagssituationer från barnens liv, barnens intresseområden, initiativ och spontana händelser och är kopplat till barnens behov. Jensen (2011) tillägger att verksamheten i fritidshemmet skapar många olika lärandetillfällen för barnen där barnen lär sig både individuellt eller grupporienterad.

2.2.2 Individuellt/socialt lärande på fritidshem

Jensen (2013) påpekar på att det finns två olika lärande, individuellt och socialt lärande där lärande sker vid stund då individen visar intresse och motivation, där individen söker och löser problem på eget hand. Individuellt lärande innebär enligt Jensen att till exempel upptäcka och undersöka blommor på eget hand ute. Lärandet sker utan blandning av andra individer och detta lärande lägger fokus på individens eget intresse och motivation. Jensen menar att det socialt lärande sker mellan individer där de lär från varandra och tar lärdom av varandra. Enligt honom finns det 4 olika former av socialt lärande. Jensen tar till exempel upp om instruerat lärande där en person förmedlar kunskap eller instruktioner till andra i gruppen.

2.3 Tidigare forskning om utomhuspedagogik

Szczepanski (2007) påpekar att utomhuspedagogik forskning är nytt i Sverige jämförelse med utomlands. En av de tidigare forskning gjordes av Grahn (1988), ur en miljö och rörelseperspektiv, där han har studerat samspelet mellan människan och miljön utomhus. Studien som är gjord på en högstadieskola, visar att 65 % av lärarna inte klarar av att genomföra utomhusaktiviteter där en anledning beror på att det inte finns plats för utövande av aktiviteterna.

En av första avhandling kring utomhuspedagogik har gjorts av Szczepanski (2008) där han har 2007-2008 behandlat i sin avhandling lärarnas uppfattningar om landskapet som lärandemiljö. Syftet med avhandlingen har varit att se vilka uppfattningar lärarna har om lärande och undervisning utomhus. Studien som består av två artiklar, som behandlar utomhuspedagogikens utmärkande drag och möjligheter som de uppfattas av praktiserande lärare. Szczepanski, som är känd i området utomhuspedagogik, vill med studien veta bland annat; hur lärare uppfattar utomhuspedagogik, hur lärare uppfattar utomhuspedagogik i förhållande till klassrumsundervisning, vad lärare uppfattar som de främsta skälen för undervisning utomhus och hur lärare uppfattar elevers lärande utomhus. Resultatet från studien visar att utomhuspedagogiken som definition har olika betydelser och lärande utomhus sker i olika former till exempel lärande sker vid olika platser, på olika sätt. Många av lärarna i studien menar att lärande sker ute i naturen, skogen medan få av lärarna påpekar på att lärande sker i samhället eller kulturella platser utanför skolan. Studien visar att lärandet utomhus ger en tydligare verklighetsanknytning till undervisningen och skapar en stödjande lärmiljö till klassrumsbaserat lärande. Lärarna betonar vikten av kroppsligt lärande och fysiskt lärande där till exempel rörelse och matematik undervisning ingår. Lärare uppfattar rörelse utomhus som en möjlighet att åstadkomma ett mer koncentrerat lärande inomhus. I studien anser lärarna att lärande utomhus bland annat främjar hälsan och skapar en bättre verklighetsanknytning där sinnen och hjärnan aktiveras vilket får bättre sammanhang i naturen. Szczepanskis (2013) nästa studie från 2013 syftar att beskriva och analysera lärares uppfattningar av lärmiljöer genom att lyfta upp frågor så som; vilka uppfattningar lärare har av platsens betydelse för lärande och undervisning utomhus. Resultatet från studien lyfter upp 9 kategorier som är relevant där lärande utomhus synliggör andra lärmiljöer, utgjutande av stora ytor, växling mellan olika lärmiljöer och utövande av sinnen. En av de stora studien har gjorts av Hammarsten (2014) inom området utomhuspedagogik. Hennes avhandling syftar till

att undersöka, analysera och därmed bidra med kunskap om vilket meningsskapande som fritidshemsbarn anger kan ske på oredigerade¹ platser utomhus kring fritidshem. Resultatet från studien har visat att fritidshemsbarns meningsskapande är både konstruktivt² och utvecklande på oredigerade platser. I studien menar barnen att oredigerad plats är ett som en "lekpräglad plats" vilket innebär att barnen använder platsen till att leka olika rollerkar t.ex. en gren på ett träd kan lika gärna vara en drake och de som sitter på draken kan vara draktränare. Studien visar på att på de oredigerade platserna utomhus kan man finna fritidshemsbarns lekvärld och att med leken kan främjas på platsen samt att dessa platser är lekviktiga för barnen. Den modell som är skapad av Hammarsten i studien utifrån det underlag som är grundad på teori visar att "lekpräglad platsen" har olika egenskaper och relationer till de fem underkategorierna som finns med i studien. Modellen anses vara studiens sammanställning av resultatet där kategorierna binder sig med varandra.

Brodin (2011) menar i sitt studie att vistelse i naturen stimulerar och motiverar lärande och den sociala inkluderingen hos barn. Fägerstams (2012) tillägger att barn lär sig betydligt mer om ämnet med hjälp av undervisning utomhus. Och att det bidrar till att samarbetet och deltagandet bättras i klassen.

¹ Oredigerad = orörd

² Konstruktivt = skapande

3. Teoretiskt perspektiv

3.1 Ett fenomenografiskt perspektiv

Med utgångspunkt i studiens syfte att fånga pedagogers olika uppfattningar om lärande utomhus har jag valt att använda mig av ett fenomenografiskt perspektiv.

Fenomenografi bygger på kvalitativa studier där man vill beskriva något meningsinnehåll och där intresset är att beskriva människors kvalitativt skilda uppfattningar. Inom fenomenografin är det centrala begreppet *uppfattning* och det bygger på att kunna skapa mening mellan sig och omvärlden. (Uljens 1989)

Fenomenografisk undersökning ställer olikheter och likheter mot varandra och gör det möjligt att kategorisera kvalitativa intervjuer där människors olika uppfattningar står mot varandra. I studien används fenomenografi till att sortera och kategorisera olika uppfattningar som är lik eller olik varandra. I studien kommer pedagogernas

Det finns två utgångspunkter för fenomenografin. Det första innebär att människor uppfattar saker i sin miljö på olika sätt och den andra är för att det finns begränsat antal sätt att dessa saker uppfattas. En uppfattning innebär att förstå något eller att erfara något. (Marton & Booth, 2000)

Inom fenomenografin kan vi finna olika perspektiv som gör det möjligt för granskning av uppfattningar där vi kan finna första ordningens perspektiv och andra ordningens perspektiv. Den först nämnda beskriver hur forskaren själv uppfattar verkligheten men i den andra perspektivet är det andra människors uppfattningar av olika perspektiv av verkligheten som har betydelse (Uljens 1989). I denna studie används den andra ordningens perspektiv vilket har betydelse och tar en viktig plats då fokuset är att se hur andra människor uppfattar om ett fenomen.

4. Metod

Jag har valt att göra en kvalitativ studie form av intervju och även frågeformulär på grund av problem som har uppstod och där jag använder mig av verksamma pedagoger på ett antal utvalt kommunalt fritidshem.

4.1 Val av metod

Jag har använt mig av intervjuer (se bilaga 2) med öppna strukturerade frågor som är anpassade för pedagogerna. Detta innebär frågor som rör sig om fritidshemmet och lärandet i fritidshem. Jag har även genomfört frågeformulär som lyfter fram de generella frågorna. Under enskilda intervjuerna har frågorna varit semistrukturerade vilket innebär att samma frågor är ställda till alla pedagoger de har fått möjligheten att svara öppet. Jag valde detta för att jag inte ville tvinga fram ord från pedagogerna och för att studiens syftar till få fram pedagogers olika uppfattningar om ett fenomen. I detta avsnitt kommer jag ta upp om mina metoder som genomfördes.

4.1.1 Intervju

Utifrån syftet, vilket är att studera fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande på fritidshem, ansåg jag att den bästa metoden var kvalitativa intervjuer med ett semistrukturerade frågor. Intervjuerna skedde med en hög grad av strukturering, vilket innebär att samma frågor ställdes till samtliga pedagoger i kronologisk ordning, för att inte tappa bort frågornas följd men också kunna ställa följdfrågor efter behov. Kvalitativa intervjuers syfte är att fokusera på den intervjuades kvalitativ skilda uppfattningar om ett visst fenomen. Denna metod ger intervjupersonen utrymme att svara med egna ord där fokus ligger hos pedagogen.(Patel & Davidson, 2003).

4.1.2 Frågeformulär

Frågeformulär har jag valt för att eftersom det är går att snabbare att utföra men också att det ger möjlighet att skriva djupare svar än vanlig intervju. Med frågeformulär kan pedagogen läsa om och om frågorna och skriva betydligt djupgående svar.

4.2 Urval

Urvalet bestod av 5 helt slumpmässiga valda fritidspedagoger i 5 förutvalda skolor, detta då jag i min studie inte tänker lägga fokus på varken ålder, kön eller var personerna arbetar.

Det mailades eller ringdes runt till skolor som valdes för studien, ur kommunens lista av skolor, och en pedagog valdes helt slumpmässigt från varje skola. Utifrån vilka som kunde ställa upp bokade vi en lämplig tid för intervju. Jag ställde inte krav på att det ska vara en specifik person utan ville ha en verksam pedagog på fritidshem där fokusen legat på pedagogens olika uppfattningar om lärande utomhus i fritidshem.

Undersökningsgruppen bestod av fritidspedagoger som är verksamma i olika kommunala fritidshem i södra Skåne. I undersökningen kan vi finna båda män och kvinnor i olika åldrar. De olika fritidshemmets kan variera från f-klass upptill årskurs 3 i åldrarna där de olika fritidshemmen har olika fokus på inläring, utomhuspedagogik, skapande, tema.

4.3 Genomförandet

Intervjuerna är genomförda i södra Skåne under vårterminen 2015. Informanterna informerades via mail och samt via telefon om intervjudagen. Jag valde att först att skicka mail och sedan ringa upp pedagoger efter hand som jag fick svar via mail. Jag ringde upp pedagoger på grund av att det var det enklaste sättet att nå dem och det har hänt att pedagogerna inte har läst, inte svarat eller inte svarat i tid på mailet. Jag har först gjort ett försök att skicka mail till pedagoger där jag frågat om de kan ställa upp för intervju men efter lång väntan valde jag till slut att ringa upp för att få det bästa möjliga kontakt med pedagoger angående studien.

Via telefon eller mail har pedagogerna fått information om vad syftet med undersökningen är, ifall de vill delta eller inte, hur jag som student kommer att använda med av informationen som jag tagit del av och om det är ok att spela in samtalet under intervjuens gång. Det är viktigt att innan intervjun bland annat kunna presentera sig och att tala om undersökningens syfte för att skapa tillit och relation så att det blir en avslappnad atmosfär där den intervjuade känner sig fri att tala öppet. (Denscombe, 2009)

Samtliga samtal spelades in på diktafon, vilket innebär att ljudinspelningen skapade en fullständig dokumentation för hela intervjun. Ljudinspelning skedde av anledning att inte förlora information som pedagogerna förmedlade under samtalet gång och för att inte riskera att glömma viktigt information som studien kräver. Detta kan vara svårt att hantera då man

antecknar vid stunden eller efterhand som man ställer frågor. Innan intervjun bör man kontrollera att utrustningen fungerar väl för att inte riskera förlora information från intervjun då intervjun är en engångsföreteelse som inte går att återkomma till och göra om. (Denscombe, 2009)

Innan intervjun presenterade jag mig noga för pedagogen och sedan valdes en plats där det var lugnt och utan någon helst ljud från omgivningen. Jag delade ut information om studien (se bilaga 1) som var syftet att låta pedagogen känna ett tillit till mig.

Informanterna fick åter reda på syftet och vad informationen, som är samlat in, skulle användas till, detta för att skapa tydlighet och åter tillit. Innan samtalet sattes diktafonen igång men detta efter att pedagogerna informerats i början av samtalet. Innan inspelningen började dubbelkollades diktafonen så att det fungerade så som det skulle. Intervjun börjades med att jag ställde frågor som rörde sig om fritidsverksamhet i allmänt för att skapa det lugnet och ge en känsla om att denna intervju är som den vardagliga samtal och inte en intervju som personen behöver känna oro för. Intervjuerna tog mellan 20 – 45 minuter.

Den femte och sista blev ett frågeformulär då den sista intervjun inte blev av. Jag hade skickat frågeformulär till 2-3 pedagoger där jag bad de svara på frågor. Endast en svarade på frågorna. Lik intervjuperson 1-4 (se bilaga 2) fick även intervjuperson 5 samma frågor där jag fokuserade på fråga 1-3 och följdfrågor 1-3. Efter att gjort alla intervjuerna började jag kategorisera utifrån fenomenografien.

4.4 Bearbetning och analys

Efter intervjuerna inleddes en transkribering process där allt som sades under intervjuerna skrevs ner ord efter ord. Intervjuerna som var mellan 20-45 min långa tog mig från några timmar till några dagar beroende på hur stort det var. Sedan skrevs alla intervjuer ut, vilket var mellan 4 sidor till 8 sidor långa. Allt blad sattes sedan på väggen hemma i vardagsrummet. Utifrån frågorna och vad pedagoger svarade försökte jag hitta likheter och även olikheter. Jag markerade med olika färg på varje blad och stycken där det var likheter och sedan fördes de ihop på datorn för att sedan göra till kategorier

Utifrån vad pedagogerna hade svarat på respektive frågor kategoriserade jag deras svar och

fick fram svar på lärande utomhus i fritidshemmet där pedagogernas olika uppfattningar om utomhuspedagogik framkom.

4.5 Etiska ställningstaganden

Vetenskapsrådet (2002) påpekar att det finns fyra forskningsetiska principer som måste följas och som ska vara enigt med studien.

Informationskravet innebär att personen ska ta del av information om syftet om studien vilket har gjorts i studien och följts med noggrannhet. Innan undersökningen har varje intervjuperson tagit del av information om studien och syftet kring arbetet, samt fått information kring delar som rör sig om intervjudagen, hur länge det kommer vara och hur informationen som de har gett kommer användas. Vetenskapsrådet (2002) menar att det är viktigt att deltagarna är väl informerade om vad det gäller, deltagarna kan välja att inte medverka och att under tiden som intervjun fortsätter kan de välja att avbryta ifall de vill. *Samtyckeskravet* innefattar deltagarens samtycke om studien. Varje person har tillfrågas ifall de kan tänka sig att delta i intervju. De har fått möjlighet att välja att inte delta då det är deras rättighet. *Konfidentialitetskravet* innebär att varje person ska vara anonyma utifrån studien syfte som innebär pedagogernas olika uppfattningar. Personerna har inte nämnas varken i namn eller ålder, kön, stad, de kommer att vara helt anonyma och det är bara jag som kommer veta vilka pedagogerna är. *Nyttjandekravet* innebär att insamlade information kring pedagogerna får endast användas i forskningssyfte vilket har här gjort med noggrannhet.

4.6 Metodkritik

Nackdelen med intervjuerna är att *ljudinspelning* kräver en del förberedelser innan och efter intervjuerna, funktionaliteten behövs kontrolleras innan och även efter intervjun då en stor mängd information kan gå förlorad ifall man inte har antecknat undertiden som intervjun. Själva transkriberingen tar mycket tid och oftast behöver man lyssna flera gånger innan det går att skriva ord för ord. Beroende på person till person kan intervjuer vara tidkrävande och ta mellan 20 minuter till 45 minuter för endast enstaka frågor.

En annan nackdel med intervjuerna är att *frågor* som ställts inte alltid så lättförståeligt och man är tvungen att förklara vad det man vill säga med dem. I om med att frågorna är svåra att förstå innebär det att svaren inte blir alltid det som är undersökts. Detta kan undvikas ifall

man gör frågeformulär istället där personen har en betänketid och kan svara på frågorna djupgående och på eget takt.

Det kan också vara svårt att få tag i det antalet intervjupersoner till studien vilken drog ut på tiden då väntade på svar från pedagoger via mail och telefon.

Jag valde att göra ett kvalitativt intervjuer men jag har märkt att det var svårt att få ihop intervjupersoner till intervjuerna. Jag ser det problem för att människor inte har tid och svara på frågor under arbetstid, de behöver själva ta tiden till att svara på frågor och läsa igenom frågorna i lugnt och ro och sedan svara på frågorna. Risken med frågeformulär är att det är svårt att veta om det verkligen är den personen man skickar till. Fördelen är att det går betydligt snabbare att kategorisera och man behöver inte boka tid till frågorna. Innehållet av studien kan ha påverkat intervjuerna då jag misstänker att okunskapen i lärandet utomhus är brett område och att det inte är så aktuellt för pedagogerna. Ifall jag skulle göra om det skulle jag valt att ha frågeformulär som jag skickade till många pedagoger så möjligt, detta för att slippa få tid till intervju som har sina nackdelar.

5. Resultat och analys

Syftet med studien är att studera fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande utomhus på fritidshem. I studien deltog 5 pedagoger från södra delen av Sverige.

Data insamlades genom semistrukturerade intervjuer och frågeformulär som därefter analyserats med ett fenomenografiskt analysförfarande. I studien kan vi finna följande kategorier utifrån frågan vilka uppfattningar fritidspedagoger har av lärandet utomhus:

- Lärande sker ute i naturen
- Lärandet sker tematiskt/ämnesorienterad,
- Lärandet sker i leken,
- Lärandet ökar prestation/koncentrationsförmågan,
- Lärandet främjar hälsan, hjärnan och sinnen,
- Lärandet skapar gemensamma upplevelser/aktiv deltagande,

I detta avsnitt ska det finnas resultat och analys från pedagogers uppfattningar om barns lärande utomhus i fritidshemmet där utomhuspedagogik är en huvudkategori och detta redovisas i kategoriseringar utifrån fenomenografin.

5.1 Lärandet sker ute i naturen

Respondenterna uttrycker sig att lärandet sker ute i naturen, mera plats relaterad där barnen får vara med om en utvecklande process, kunskap intagning till exempel om ett träd. Pedagogerna påpekar att lärandet sker på platser där innefattar skog eller inne i staden, där det oftast sker gemensamma upplevelser. Pedagogerna konstaterar att utomhuspedagogiken utgör en stor plats inom fritidshem och att utomhuspedagogiken som lärande i fritidshemmet har en stor betydelse roll i barns lärande.

Fp 2: ”Igår var hela arbetslaget på en utflykt (...) där barnen fick möjlighet att berätta om olika platser (...) men också det faktum att vi var tvungna att hänsyn till miljön vi var i för att kunna få det bästa utav redovisningen med tanke på buller och ljud, hundar som skällde alltså. (...) idag handlar det mer om att använda uterummet oavsett om det är stad, skog, skolgård vad den är som en lärandemiljö där man plockar ut lärandet på plats.”

Pedagoger uttrycker att utomhuspedagogiken innefattar många inlärningssituationer och inte enbart inlärning i naturen och menar att lärande kan ske mer än bara ute i naturen, det kan ske

bland annat i staden där det används för att skapa lärandesituationer.

5.2 Lärandet sker tematiskt/ämnesorienterad

Respondenterna menar att lärandet sker tematisk, ämnesorienterad via aktiviteter. Pedagogerna pratar om att teman är kopplat till naturen och skolans ämnen. Pedagogerna tar ut lärandet där det sker en upplevelse och att det blir ett tematiskt arbete i den gröna. Pedagogerna uttrycker att de teman sker oftast under skoltid men att vissa fall förs det till fritids där det är sker i form av spontana aktiviteter vilket styrs av barnens egen intressen.

Fp 1: ”Vi har haft höstpromenader också, vi tittar på hösttecken då, kastanjer och bladens olika färgskiftningar. Vi har, det kommer, återkommande men ändå lite oregelbundet då och då både i skolan och...”

Pedagogen uttrycker att det viktigt med följa upp saker under årets lopp och att få ett helhetsperspektiv på lärande. Årstiderna är ett exempel på sådant återkommande tema.

Fp 2: ”Och föra terminen så hade de tema vatten, då byggde dem reningsverk och kanaler och så också i sandlådan. Så jag ser ofta det går igenom och lär sig på lektionerna i skolan, det tar de med sig till fritids och det blir lek och ofta utomhus.”

Pedagogen menar att det utomhus sker ett tematiskt arbete i leken utifrån barnens egna initiativ där pedagogen står för redskapen.

Fp 5: ”(...) skolarbetet gynnas av utomhuspedagogik oavsett om den sker på skoltid eller på fritid. Och jag tror att man använder utomhuspedagogik oftare nu.”

Pedagogen menar att lärandet utomhus gynnar både arbetet skolan och fritids.

5.3 Lärandet sker i leken

Respondenterna påpekar att lärande sker i leken. Lärande sker oftast i samspel med andra barn.

Fp 2: ”(...) så ser jag i leken ute med barnen att de tar upp det, vi har haft tema vilda djur i Afrika till exempel, då plockar vi ut alla plastdjuren vi hade här inne, vilket de inte brukar att få göra och så lekte de i sandlåda, byggde upp savanner och det var vattenhål, hela den biten.”

Pedagogen menar att i leken skapas det en tematisk situation där skolans ämnen tar plats.

Utifrån barnens egna intressen och idéer som kommer från skoltiden, skapar pedagogerna möjlighet till lärandesituationen.

Fp 3: ”Barnen är mycket nyfikna, barnen är kreativa, de hittar olika lekar och jag själv är mycket lek person man kan säga. Jag är ofta inne med barnens lek, i deras värld.”

Pedagogen uttrycker att det är viktigt med att vara i barnens lekar, vara i deras värld, för att lärande ska rulla fram, låta barnens kreativitet synas.

5.4 Lärandet ökar presentation/koncentrationsförmågan

Respondenterna påpekar att lärande ökar presentation/koncentrationsförmågan hos barnen. De menar även att det hjälper till att stöda barnen med skolämnena.

Fp 3: ”De lugnar ner sig, hjärnan bearbetar. Kroppen bearbetar och hjärnan bearbetar. Det har jätte mycket effekt faktiskt. Ju mer dem är ute desto mer de fungerar bra, framför allt prestationsförmåga, barn som har sämre prestationsförmåga, när de är ute, när dem rör sig mycket, det stärker deras sociala kontakt, sociala utvecklingen, samarbetsförmåga, det stärker deras samarbetsförmåga och det blir bättre deras prestationsförmåga också, hur dem presterar sig.”

Pedagogen menar att vara ute gör det möjligt för barnen att vara lugna under skoltid och på lektionen. Att vara ute får igång hjärnan och kroppen bearbetas och det förstärker barnens prestationsförmåga.

5.5 Lärandet främjar hälsan, hjärnan och sinnen

Respondenterna påpekar att lärande främjar hälsan hos barnen där barnens lärande utomhus både öppnar upp sinnen hos barnen men och så hjärnfunktionen bearbetas.

Fp 2: ”(...) i verkliga livets olika fenomen som på så vis blir tydligare för barnen men alltså bara vara ute och använda sig av sina sinnen, kunna känna vinden i håret, dofterna från blommor eller tongen eller vad det nu är, att kunna uppleva utomhus är det också jätteviktigt. Så kanske inte mer, kanske inte så mycket natur utan mer upplevelse och ja.”

Pedagogen menar att barnen använder sig av naturen för att kunna öppna upp sina sinnen där bland annat innebär att barnen doftar på en blomma eller känner av vinden på håret.

Fp 3: ”Hjärnfunktion eller utveckling av deras matematisk utmanade, matematisk tänkande och deras motorisk utveckling, motoriken också som spelar mycket i det fallet och sen när det gäller deras

emotionella utveckling, det också hjälper dem mycket att dem bearbetar, hur dem hanterar situationen.”

Pedagogen menar att hjärnan utvecklas vid bland annat vid utförande av matematiska utövande eller aktiviteter.

5.6 Lärandet skapar gemensamma upplevelser/aktiv deltagande

Respondenterna påpekar att lärande utomhus skapar gemensamma upplevelser/aktiv deltagande hos barnen, där barnen kan dela med sig eller lära sig.

Fp 2: ”För fritids handlar det mer om att uppleva och skapa sig gemensamma upplevelser tillsammans som man kan dela och lära sig utav än att ha ett fast ämne som man undervisar i utomhus. (...) jag brukar säga, det är först när barnen oftast leker eller visar sin kunskap som de faktisk har lär sig någonting.

Pedagogen menar att i fridshem tar barnen till sig gemensamma upplevelser där barnen kan dela med sig till de övriga barnen.

Fp 4: ”(...) det är mycket lättare och ha det till exempel äppelträdet framför sig så att man ser en att jag berättar om äppelträdet. För dem har väldigt svårt med abstrakta tänkande, de måste se ett exempel på det och säger så "aha", då vet de vad vi menar så jag tycker att det är klart att man att stor skillnad att man går på plats att man ser vad det är och man pratar om det, man diskuterar och så ser man det och då tycker jag att de förstår mycket bättre än att om man hade bara läst ur en bok, så det är.”

Pedagogen menar att lärande på plats, där barnen får ta av kunskap i realtid skapar en aha upplevelser hos barnen.

Titeln till min studie ”vi har mycket utomhuspedagogik men vi tänker inte på det” kom fram när en av pedagogerna utlyste att de inte tänkte på att de hade utomhuspedagogik men att det skedde ständigt i verksamheten. Ett reflekterande svar på att lärande sker ständigt men att man inte tänker på att man har det. Titeln är en sammanfattning av studiens innehåll där lärande på fritidshemmet återspeglas. Pedagogerna ansåg att de var ständigt ute och det skedde lärande ute men att de inte tänkte på det förrän det blev ett påpekande från annat håll. Studiens syfte är att studera fritidspedagogers olika uppfattningar om barns lärande på fritidshem där utomhuspedagogik blev en huvudkategori för denna studie.

6. Diskussion

I resultatet har det förekommit att lärande sker i olika former bland annat ute i naturen, tematisk, i leken och att lärandet utomhus ökar, främjar och skapar olika förmågor hos barnen. Detta lyfter Jensen (2011) då han menar att verksamheten i fritidshemmet skapar många olika lärandetillfällen för barnen och att dessa lärandetillfällen är kopplat till barnens egna val och egna intressen.

Resultatet innebär bland annat att lärandet sker i en informell process som ofta relateras till barns egen intressen och med det också gör en betydlig mer intresse för just lärandet utomhus. Jensen menar att lärandet framkommer från frivilligt handlande. Man kan se i resultatet att barnen styr lärandet, det sker spontana aktiviteter där barnen styr innehållet, det vill säga att barnens åsikter och egna intressen avgör aktiviteten. Både resultaten och litteraturen har lika nämnare och det är tydligt att lärandet utomhus är mera informell än formellt och att det sker av fri vilja.

Studien av som är gjord av Szczepanski (2008) där han har studerat lärarnas uppfattningar om landskapet som lärandemiljö visar att lärande utomhus sker i olika former till exempel lärande sker vid olika platser, på olika sätt att lärande sker ute i naturen, skogen där det visar att lärandet utomhus ger en tydligare verklighetsanknytning till undervisningen och skapar en stödjande lärmiljö till klassrumsbaserat lärande. Lärarna i studien uppfattar rörelse utomhus som en möjlighet att åstadkomma ett mer koncentrerat lärande inomhus och att lärande utomhus bland annat främjar hälsan och skapar en bättre verklighetsanknytning där sinnen och hjärnan aktiveras vilket får bättre sammanhang i naturen.

I både fallen, resultaten från avhandlingarna och resultaten i min studie, kan vi se likheter, lika nämnare, både påpekar på att lärande sker i olika miljöer och att det ger en verklighetsanknytning då det sker. Vid användande av sinnen blir en bättre förståelse kring ämnen, tar sig in nya kunskaper. Lärande utomhus ger en bättre förmåga till koncentration i klassrummen utövande av utomhusaktivitet. I både studierna kan man se att det ger bättre resultat hos barnen och bredare helhet i skolämnen.

Utifrån vad pedagogerna framhäver visar det att pedagogerna många gånger vet hur lärandet utomhus fungerar, att de är medvetna om lärandet som sker och att de har koll på

situationerna som barnen befinner sig i men dock finns det undantag, visa känner inte sig bekväma i vara ute då de inte finner sig i barnens lärande lika mycket som barnen själva, som till exempel att pedagogerna låter barnen leka själva då det sker lärande som mest. Att de inte befinner sig i barnens lärande beror oftast på okunskapen om lärandet som sker ute och kommunikation som inte förmedlas mellan barnen och vuxna på ett rätt sätt och samt prioriteringen av tiden utomhus på ett sätt som inte uppmärksammar lärandet utomhus.

7. Sammanfattning

Denna studie infattar 5 pedagogers olika uppfattningar om lärande på fritidshem där syftet är att se vilka uppfattningar pedagoger har om lärande utomhus. Jag valde att göra en kvalitativ studie där jag använde mig av kvalitativt intervju och frågeformulär till pedagogerna. Kvalitativa intervjuers syfte är att fokusera på den intervjuades kvalitativ skilda uppfattningar om ett visst fenomen. Denna metod ger intervjupersonen utrymme att svara med egna ord där fokus ligger hos pedagogen.(Patel & Davidson, 2003). Jag har använt mig av det fenomenografiska perspektivet för att kunna kategorisera de olika uppfattningar som pedagoger har om ett fenomen. Fenomenografi bygger på kvalitativa studier där man vill beskriva något meningsinnehåll och där intresset är att beskriva människors kvalitativt skilda uppfattningar. Inom fenomenografin är det centrala begreppet uppfattning och det bygger på att kunna skapa mening mellan sig och omvärlden (Uljens 1989).

Jensen (2011) menar att verksamheten i fritidshemmet skapar många olika lärandetillfällen för barnen och att dessa lärandetillfällen är kopplat till barnens egna val och egna intressen. Johansson (2011) menar att lärande i fritidshem sker i informella former vilket sker genom samspel mellan barngrupper och vuxna där de bemästrar sig nya erfarenheter, kunskaper och där de prövar sig fram. Pedagogerna i undersökningen menar att lärande sker ute i det fria där ler sig i naturen, i leken, tematisk. I allmänna råd för fritidshem (2014) påpekas att det finns ”många möjligheter för lärandet att ske både formellt, informellt och situationsstyrt. En utgångspunkt kan vara att lärande sker ständigt och inte enbart i arrangerade inläringssituationer. Ett väl fungerande fritidshem kompletterar skolans ofta mer inrutade vardag och erbjuder eleverna möjlighet att själv ständigt upptäcka både omvärlden och den egna förmågan”. Pedagogerna i undersökningen påpekar att lärande utomhus ökar, främjar och skapar olika förmågor hos barnen.

Sammanfattning av resultat visar att barnens lärande ute sker informellt där barnen själva skapar förutsättningar för lärandet. Deras intresse och frivillig handlande styr lärandet och oftast tar barnen lärandet från klassrummet till utomhusmiljön. Lärandet sker i olika platser, lärandet utomhus gynnar skolans ämnen och lärandet utomhus skapar även gemensamma upplevelser som barnen tar del. Resultatet visar även att pedagogerna känner till lärandet som sker utomhus men att det finns undantag då pedagogerna inte alltid befinner sig i barnens lärandesituation.

Referenser

Beckman M. A. & Rydstedt, A. (2011). Lärande på fritidshemmet I Holmqvist, M. (red.) *Skolan och läraruppgiften: att bli och vara lärare*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Brodin, J. (2011). Kan utomhuspedagogik stödja lärande och inkludering?: Personer med intellektuella funktionsnedsättningar. *Socialmedicinsk Tidskrift*. 88(5), ss.445-458.

Brügge, B. & Szczepanski, A. (2011). Pedagogik och ledarskap I Brügge, B., Glantz, M. & Sandell, K. (red.) *Friluftslivets pedagogik: en miljö- och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet*. (4., [uppdaterade, rev. och utök.] uppl.) Stockholm: Liber.

Dahlgren, L. O. & Szczepanski, A. (2004). Rum för lärande – några reflektioner om utomhusdidaktikens särart. I Lundegård, I., Wickman, P. & Wohlin, A. (red.) *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Dahlgren, L.O. (1997). *Utomhuspedagogik: boklig bildning och sinnlig erfarenhet: ett försök till bestämning av utomhuspedagogikens identitet*. Linköping: Linköpings univ.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Fägerstam, E. (2012). *Space and Place: Perspectives on outdoor teaching and learning*. (Doctoral dissertation). Linköping: Linköping University Electronic Press.

Grahn, P. (1988). *Egen härd – Guld värd. Institutioners och föreningars behov av egna grönområden*. Alnarp: SLU stencil 88:8.

Hammarsten, M. (2014). *Fritidshemsbarns meningsskapande på oredigerade platser utomhus kring fritidshem*. Linköping: Linköpings universitet.

Hansen Orwehag, M. & Mårdsjö Olsson, A. (2011). Lärande i fria miljöer I Klerfelt, A. & Haglund, B. (red.) *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber.

Hedberg, P. (2004). Att lära in ute – Naturskola I Lundegård, I., Wickman, P. & Wohlin, A. (red.) *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Jensen, M. (2011). Informellt lärande i fritidshemmet I Klerfelt, A. & Haglund, B. (red.) *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber.

Jensen, M. (2013). Lärandets hur, vem, när och var I Pihlgren, A.S. (red.) *Fritidshemmets didaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, I. (2011). *Fritidshemspedagogik: idé, ideal, realitet*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Marton, F. & Booth, S. (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Linköpings universitet. (2015). *Välkommen till Nationellt centrum för utomhuspedagogik!* Hämtad 2015-03-29 från <http://www.liu.se/ikk/ncu?l=svacering> och betydelsen av beskrivningen av intervjuer

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Pihlgren, A. S. (2013). Inledning I Pihlgren, A. S. (red.) *Fritidshemmets didaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Roglin, M. (2011). Fritidspedagogik och lärande. I Pihlgren, A. S. (red.) *Fritidshemmet: fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (2007). *Kvalitet i fritidshem: allmänna råd och kommentarer*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2014). *Fritidshem*. Stockholm: Skolverket.

Szczepanski, A. (2007). Uterummet – ett märkligt klassrum med många lärmiljöer. I Dahlgren, L.O. (red.) (2007). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.

Szczepanski, A. (2008). *Handlingsburen kunskap: lärares uppfattningar om landskapet som lärandemiljö*. Lic. avh. Linköping: Linköpings universitet.

Szczepanski, A. (2013). Platsens betydelse för lärande och undervisning: ett utomhuspedagogiskt perspektiv. *NorDiNa*, 9(1), ss. 3-17.

Uljens, M. (1989). *Fenomenografi: forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Åkerblom, P. (2004). Med livet som insats: Om skolträdgårdens renässans i vår tids lärande. I Lundegård, I., Wickman, P. & Wohlin, A. (red.) *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1: Information till fritidspedagoger

Datum: 2015-02-20

Ort: Lund

Hej!

Mitt namn är Bektas Caliskan och jag läser sista terminen på Grundlärarutbildning, med inriktning mot arbete i fritidshem, på Högskolan Kristianstad. Jag har påbörjat på mitt examensarbete där jag har syfte att studera fritidspedagogernas uppfattning av utomhuspedagogik och dess betydelse för barns lärande i fritidshem.

Jag har planer att utföra intervjuer med 5 fritidspedagoger och jag önskar att ni kan tänkas ställa upp på en sådan intervju. För att få ihop tidsschema planerar jag att utföra intervjuer under veckorna 9 och 10. Jag är flexibel och kan hälsa på er då ni har tid. Jag räknar med att tidsåtgången för intervjun blir ca 30 minuter. Hör av er om dag och tid som passar er!

För att underlätta bearbetning av materialet vill jag därför spela in intervjuerna med en diktafon. Jag vill dock uppmärksamma att jag följer de etiska aspekter som Vetenskapsrådet beskriver. Det innebär bland annat att uppgifterna endast används till den aktuella studien och att jag behandlar personuppgifter så att obehöriga ej har tillgång till dem. Det kommer inte gå att spåra varken er eller skolan ni jobbar på. Vill ni veta mer kan ni läsa Vetenskapsrådet (2002) Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning här: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Vid frågor är ni välkomna att kontakta mig:

Bektas Caliskan,

xxxx@stud.hkr.se, xxxx@gmail.com,

0000-000000, 000-000000

Med vänlig hälsning

Bektas

Bilaga 2: Intervjufrågor till fritidspedagoger

Allmänna frågor:

- Hur länge har du jobbat inom detta yrke?
- Kan ni berätta lite om er verksamhet? (ex. personal, ålder och antal på eleverna, lokaler, profil etc.)
- Vad har ni för uppfattning om utomhusvistelsen på fritidshem?
- Har ni tillgång till skog/naturområde i anknytning till er skola?

Frågor

1. Vilka erfarenheter har ni av utomhuspedagogik?
2. Använder ni er av utomhuspedagogiken i fritidshem och i så fall hur?
3. Vad anser ni att utomhuspedagogiken har för betydelse för barns lärande i fritidshem?

Följdfrågor

- Vad betyder utomhuspedagogik för dig? (fråga 1)
- Tycker du att ni kompletterar skolan genom utomhuspedagogiken eller fritidsverksamheten ute och i så fall hur? (fråga 2)
- Kan du se skillnad på elevens lärande i klassrummen (skoltid) efter att varit utomhus/ använt utomhuspedagogik på fritids? (fråga 3)
- Hur ser du på utomhuspedagogikens användning på fritidshem – ute? Tycker du att det är vanligare med utomhuspedagogiken nu än vad det tidigare?